

Міністерство освіти і науки України  
ВСП Інститут інноваційної освіти  
«Київського національного університету будівництва і архітектури»

Затверджено

Вченою радою ВСП ІІНО КНУБА  
протокол від 2020 р. № 4



Голова вченої ради

Даневич О.С.

**СИЛАБУС**

**Економіка і фінанси підприємств**

*Назва дисципліни*

освітній рівень	<u>перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</u> <i>(назва освітнього рівня)</i>
галузь знань	<b>281. Публічне управління та адміністрування</b>
спеціальність	<b>281. Публічне управління та адміністрування</b>
спеціалізація	<b>281. Публічне управління та адміністрування</b>
освітня програма	<b>Публічне управління та адміністрування</b>
мова навчання	<b>українська</b>

Силабус навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємств» розроблений на підставі програми навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємств», затвердженої на засіданні Методичної комісії (протокол від «04» 09 2020 р. № 4) та Вченої ради (протокол від «15» 09 2020 р. № 8).

Розробник Новикова І.В. д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та менеджменту

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії (протокол від «4 09» 2020 р. № 4).

Голова навчально - методичної комісії  Новикова І.В.

## Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Посада	Педагогічна категорія	Наук. ступінь, вчене звання	Наукові інтереси	Контактна інформація
Новикова Іннола Вікторівна	завідувач кафедри		д.е.н., професор		(050_334-28-39, <a href="mailto:innolanovykova@gmail.com">innolanovykova@gmail.com</a> графік консультацій

## Політика навчальної дисципліни

### Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (0,5 бала). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу кафедри та навчального відділу за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

**Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

**Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають

інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародна мобільність, карантинні обмеження) навчання може відбуватись в он-лайн формі. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватись усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

## ВСТУП

Мета вивчення дисципліни полягає в засвоєнні знань та придбанні навичок, необхідних для господарювання, тобто прийняття рішень про використання обмежених ресурсів на підприємстві.

У результаті теоретичної та практичної підготовки студент повинен:

*знати* матеріал по колу питань, що пов'язані з:

- основними напрямками діяльності підприємства у сучасних умовах;
- формуванням програми виробництва продукції та її реалізації виходячи з маркетингового аналізу ринку;
- визначенням складових ресурсного потенціалу підприємства та шляхів його ефективного використання;
- системою техніко-економічних показників, що характеризують господарсько-виробничу діяльність підприємства;

*вміти*:

- розрахувати поточні витрати підприємства з урахуванням їх складу у цілому та окремих виробів та послуг;
- розрахувати доходи й прибутки від різних напрямів його діяльності, а також і їх відносні показники;
- визначити планові величини собівартості та доходів зі застосуванням прийомів аналізу;

- оцінити ефективність інвестиційних та інноваційних заходів та їх вплив на показники діяльності підприємства, також підвищення його конкурентоспроможності продукції.

# **1. ПРОГРАМА, МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

## **Тема 1 Підприємство як суб'єкт господарювання та його місія**

Поняття підприємства. Самостійність та права в галузі планування, управління ресурсами, розпорядження доходами і прибутками. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. Поняття економічного суверенітету, самоокупності, рентабельності, самофінансування. Напрямки діяльності підприємства – виробнича, маркетингова, інноваційна, інвестиційна, фінансово-економічна, соціальна.

Класифікація підприємств та характеристика їх видів. Особливості різних видів підприємств. Пряме та економічне державне регулювання діяльності підприємства. Зовнішнє середовище підприємства, його характеристика і вплив на функціонування підприємства. Суб'єкт і фактори зовнішнього середовища. Поняття місії – головної цілі підприємства. Залежність цілей господарювання від стадій життєвого циклу виготовленої продукції.

### **Методичні вказівки**

Мета вивчення теми – визначення поняття "підприємство" та законодавства, що регулює усі напрямки його діяльності, видів підприємств та їх об'єднань в Україні.

Особливу увагу слід приділити вивченню економічних показників, які характеризують ефективність використання ресурсів підприємства і результатів його діяльності, а також принцип розрахунку більшості з них.

Студент повинен знати складові системи техніко-економічних показників, що характеризують обсяг виробництва, використання окремих видів матеріальних ресурсів, основних і оборотних засобів, трудових ресурсів, фінансові результати діяльності підприємства та ін.

## **Питання для самостійного контролю знань**

1. Чому головні виробничі функції в економіці пов'язані з промисловим підприємством?
2. Яким чином законодавство України регулює діяльність підприємства?
3. Прокоментуйте поняття «економічний суверенітет», «самоокупність», «рентабельність», «самофінансування».
4. Назвіть основні ознаки, за якими класифікуються підприємства.

## **Тема 2. Виробнича потужність підприємства та планування його виробничої діяльності**

Поняття «виробнича потужність підприємства», «виробнича потужність структурних підрозділів, окремих ланок виробництва, основного виду обладнання». Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства. Поняття провідної та вузької ділянки технологічної схеми виготовлення продукції підприємства. Календарний, номінальний, фактичний час роботи обладнання. Визначення середньогодинної продуктивності устаткування при багатоменклатурному виробництві. Системи та методи розрахунків потужності підприємства. Фактори, що визначають обсяг виробництва продукції та їх врахування при формуванні виробничої програми. Методи вимірювання та показники обсягу діяльності підприємства, товарна валова, чиста, реалізована продукція. Умови оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі. Критерії оптимізації, умови забезпечення виконання виробничої програми підприємства. Динамічність показників виробничої потужності. Баланс виробничої потужності підприємства. Їх класифікація і характеристика. Резерви зростання виробничої потужності підприємства. Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарювання підприємства. Маркетинговий аналіз ринка – основа формування виробничої

програми підприємства. Інформаційне забезпечення розробки виробничої програми.

### **Тема 3. Номенклатура, асортимент, якість продукції підприємства**

Класифікація видів продукції підприємства за ступенем готовності, характером об'єкта виробництва, особливостями використання, напрямками збуту. Поняття „номенклатура, асортимент продукції”, найбільш вигідні асортимент та навантаження обладнання. Поняття якості та показники його оцінювання. Нормативно-технологічна документація – ГОСТ та ТУ, у якій затверджені вимоги споживачів продукції підприємства.

### **Тема 4. Основні фонди підприємства**

Засоби виробництва і їх економічний зміст, характеристика складу за різними класифікаційними ознаками. Структура основних виробничих фондів і шляхи її поліпшення. Облік основних виробничих фондів в натуральному і вартісному виразі і методи їх визначення. Види фізичного спрацювання і техніко-економічного старіння засобів праці, показники, форми усунення. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процесі. Амортизаційна політика її значення в регулюванні інвестицій і оновленні основних фондів. Взаємозв'язок амортизації, собівартості продукції, прибутку. Показники, що характеризують стан та рух основних фондів. Методи розрахунку середньорічної вартості основних фондів, коефіцієнт оновлення та вибуття здатності основних фондів. Ремонти, модернізація і заміна виробничого апарату. Вплив використання основних фондів на ефективність виробництва. Показники ефективності використання основних фондів, їх зміст та методика розрахунку. Фактори, що обумовлюють рівень ефективності використання основних фондів та шляхи її підвищення. Нематеріальні активи, їх зміст, структура, оцінка та використання.



## **Тема 5. Оборотні кошти та матеріально-технічне забезпечення**

Економічна сутність, склад, структура оборотних фондів підприємства. Кругообіг оборотних коштів, його стадії. Джерела формування оборотних коштів підприємства. Власні, залучені, позичені кошти. Принципи кредитування підприємства. Нормування оборотних коштів, його методи. Планування потреби підприємства в матеріальних ресурсах за елементами. Норми витрат як основа визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах і забезпечення виконання виробничої програми підприємства. Значення та напрямки підвищення ресурсозбереження на виробництві. Запаси матеріально-сировинних ресурсів підприємства, їх класифікація, показники та методика їх розрахунку. Вплив, використання оборотних коштів на ефективність виробництва. Показники ефективності використання оборотних коштів, методика їх розрахунків. Фактори і шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.

## **Тема 6. Трудові ресурси та стимулювання праці робітників**

Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за кваліфікаційними ознаками. Планування потреб підприємства у трудових ресурсах. Штатний розклад, його призначення та порядок складання. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрямки підвищення продуктивності праці. Методи нормування витрат праці на підприємстві. Системи оплати праці та їх характеристика. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Тарифна система, її зміст, призначення та умови використання на підприємстві. Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності. Форми та системи преміювання на підприємстві. Планування й методи

розрахунку фонду оплати праці. Співвідношення темпів зростання продуктивності праці та заробітної плати.

### **Тема 7. Класифікація витрат та структура собівартості продукції**

Класифікація поточних витрат підприємства за місцем виникнення витрат, функціональним призначенням, економічними елементами, способом перенесення на вартість продукції, рівнем еластичності від обсягів виробництва, ступенем однорідності, періодами. Показник собівартості: кошторис, собівартість товарної продукції, собівартість окремих видів продукції, витрати на 1 грн товарної продукції. Виробнича та повна собівартість продукції, порядок їх обчислення.

### **Тема 8. Калькулювання собівартості продукції**

Методи калькулювання собівартості. Вибір калькуляційних одиниць. Нормативна, планова, фактична калькуляція. Управління поточними витратами за системою „стандарт-костінг”, „директ-костінг”, сфера та можливості використання техніко-економічних факторів, що обумовлюють рівень витрато-місткості продукції. Виявлення резервів оптимізації поточних витрат підприємства. Критичний обсяг випуску продукції у натуральному вимірі, графічне зображення та аналітичне обчислення.

### **Тема 9. Прибуток підприємства, його сутність та методи визначення. Рентабельність та її види**

Сутність доходів підприємства склад, та джерела утворення. Доходи від операційної діяльності підприємства. Формування доходів (виручки) від реалізації продукції та послуг, інших операційних доходів. Вплив обсягів виробництва, асортиментної політики та ціноутворення на доходи. Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела виникнення. Види та класифікація прибутку. Механізм утворення валового, операційного прибутку, фінансових результатів від звичайної діяльності до

оподаткування, чистого прибутку. Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства. Баланс підприємства як підсумковий документ про наявність і використання коштів та вихідні данні для оцінки та діагностики фінансового стану підприємства.

Показники рентабельності і його модифікації: рентабельність виробництва, сукупних активів, власного (акціонерного) капіталу, продукції, окремих її видів.

### **Тема 10. Ефективність та конкурентоспроможність підприємства**

Поняття ефективності діяльності підприємства. Показники та критерії ефективності. Система основних та допоміжні показники ефективності. Поняття конкурентоспроможності підприємства та продукції, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість. Критерії оцінки конкурентоспроможності. Методи розрахунків часткових та узагальнюючих показників рівня конкурентоспроможності підприємства. Обґрунтування організаційно-економічних та техніко-технологічних заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності підприємства.

### **Тема 11. Необхідність інноваційних процесів. Види інвестицій та джерела фінансування**

Напрямки капітальних вкладень з метою збереження та укріплення положення на ринку, забезпечення конкурентних переваг. Альтернативність користування та плата за фінансові ресурси. Вартість капіталу. Податкова економія внаслідок застосування залучених коштів. Післяподаткова вартість капіталу. Змішаний капітал його вартість.

### **Тема 12. Абсолютна та порівняна ефективність капітальних вкладень**

Показники абсолютної та порівняної ефективності, та методи їх розрахунків. Використання критерію приведених витрат для обґрунтування

вибору оптимального варіанта. Економічна сутність коефіцієнта ефективності. Економічний ефект від впровадження заходів науково-технічного процесу. Методика та умови зістановленості при визначенні економічного ефекту, соціальних та економічних результатів впровадження заходів науково-технічного прогресу.

### **Тема 13. Ефективність інвестицій з урахуванням часової вартості грошей**

Економічна сутність вартості коштів у часі. Наступна та сучасна вартість грошей. Поняття грошового потоку. Вплив інфляції при визначенні наступної та сучасної вартості грошового потоку. Нарощування та дисконтування грошових потоків. Поняття інвестиційного проекту. Основні критерії ефективності інвестиційного проекту – чиста сучасна вартість, дисконтований термін окупності, внутрішня прибутковість проекту, та методи їх розрахунків. Особливості традиційної схеми та схеми власного капіталу при обґрунтуванні ефективності інвестиційного проекту.

### **Тема 14. Аналіз фінансового стану підприємств**

Зміст, завдання, інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Економічні параметри, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Поняття «фінансовий аналіз» і «аналіз фінансового стану». Система абсолютних, відносних показників та фінансових коефіцієнтів, що застосовуються для аналізу фінансового стану. Показники платоспроможності і ліквідності. Показники прибутковості. Показники ділової активності. Показники фінансової стійкості.

Стійкий, нестійкий, кризовий фінансовий стан підприємства.

Платоспроможність, ліквідність, кредитоспроможність підприємства, поріг рентабельності, запас фінансової стійкості, ефект цінового важеля, леверидж, ступінь фінансового ризику, небезпека банкрутства.

### **Тема 15 Фінансове планування на підприємстві та бюджетне планування**

Зміст та мета фінансового планування. Методика планування потреби у фінансових ресурсах. Принципи організації фінансового планування. Основні завданнями фінансового планування на підприємстві. Фінансовий план, його структура та особливості складання. Особливості планування прибутковості підприємства.

Сутність бюджетного планування. Юридична база бюджетного планування. Завдання, принципи, методи бюджетного планування.

## 2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Студент має виконати контрольну роботу, що містить 8 розрахункових завдань відповідно до свого варіанту. Номер варіанта відповідає останнім двом цифрам залікової книжки (таблиця 1).

Таблиця 1

Варіант	№№ розрахункових завдань							
	1	2	3	4	5	6	7	8
00	1	101	36	136	71	6	106	41
01	2	102	37	137	72	7	107	42
02	3	103	38	138	73	8	108	43
03	4	104	39	139	74	9	109	44
04	5	105	40	140	75	10	110	45
05	6	106	41	141	76	11	111	46
06	7	107	42	142	77	12	112	47
07	8	108	43	143	78	13	113	48
08	9	109	44	144	79	14	114	49
09	10	110	45	145	80	15	115	50
10	11	111	46	146	81	16	116	51
11	12	112	47	147	82	17	117	52
12	13	113	48	148	83	18	118	53
13	14	114	49	149	84	19	119	54
14	15	115	50	150	85	20	120	55
15	16	116	51	151	86	21	121	56
16	17	117	52	152	87	22	122	57
17	18	118	53	153	88	23	123	58
18	19	119	54	154	89	24	124	59
19	20	120	55	155	90	25	125	60
20	21	121	56	156	91	26	126	61
21	22	122	57	157	92	27	127	62
22	23	123	58	158	93	28	128	63
23	24	124	59	159	94	29	129	64
24	25	125	60	160	95	30	130	65
25	26	126	61	161	96	31	131	66
26	27	127	62	162	97	32	132	67
27	28	128	63	163	98	33	133	68
28	29	129	64	164	99	34	134	69
29	30	130	65	165	100	35	135	70
30	31	131	66	1	101	36	136	71
31	32	132	67	2	102	37	137	72
32	33	133	68	3	103	38	138	73
33	34	134	69	4	104	39	139	74
34	35	135	70	5	105	40	140	75
35	36	136	71	6	106	41	141	76

## Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
36	37	137	72	7	107	42	142	77
37	38	138	73	8	108	43	143	78
38	39	139	74	9	109	44	144	79
39	40	140	75	10	110	45	145	80
40	41	141	76	11	111	46	146	81
41	42	142	77	12	112	47	147	82
42	43	143	78	13	113	48	148	83
43	44	144	79	14	114	49	149	84
44	45	145	80	15	115	50	150	85
45	46	146	81	16	116	51	151	86
46	47	147	82	17	117	52	152	87
47	48	148	83	18	118	53	153	88
48	49	149	84	19	119	54	154	89
49	50	150	85	20	120	55	155	90
50	51	151	86	21	121	56	156	91
51	52	152	87	22	122	57	157	92
52	53	153	88	23	123	58	158	93
53	54	154	89	24	124	59	159	94
54	55	155	90	25	125	60	160	95
55	56	156	91	26	126	61	161	96
56	57	157	92	27	127	62	162	97
57	58	158	93	28	128	63	163	98
58	59	159	94	29	129	64	164	99
59	60	160	95	30	130	65	165	100
60	61	161	96	31	131	66	1	101
61	62	162	97	32	132	67	2	102
62	63	163	98	33	133	68	3	103
63	64	164	99	34	134	69	4	104
64	65	165	100	35	135	70	5	105
65	66	1	101	36	136	71	6	106
66	67	2	102	37	137	72	7	107
67	68	3	103	38	138	73	8	108
68	69	4	104	39	139	74	9	109
69	70	5	105	40	140	75	10	110
70	71	6	106	41	141	76	11	111
71	72	7	107	42	142	77	12	112
72	73	8	108	43	143	78	13	113
73	74	9	109	44	144	79	14	114
74	75	10	110	45	145	80	15	115
75	76	11	111	46	146	81	16	116
76	77	12	112	47	147	82	17	117
77	78	13	113	48	148	83	18	118
78	79	14	114	49	149	84	19	119
79	80	15	115	50	150	85	20	120

## Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
80	81	16	116	51	151	86	21	121
81	82	17	117	52	152	87	22	122
82	83	18	118	53	153	88	23	123
83	84	19	119	54	154	89	24	124
84	85	20	120	55	155	90	25	125
85	86	21	121	56	156	91	26	126
86	87	22	122	57	157	92	27	127
87	88	23	123	58	158	93	28	128
88	89	24	124	59	159	94	29	129
89	90	25	125	60	160	95	30	130
90	91	26	126	61	161	96	31	131
91	92	27	127	62	162	97	32	132
92	93	28	128	63	163	98	33	133
93	94	29	129	64	164	99	34	134
94	95	30	130	65	165	100	35	135
95	96	31	131	66	1	101	36	136
96	97	32	132	67	2	102	37	137
97	98	33	133	68	3	103	38	138
98	99	34	134	69	4	104	39	139
99	100	35	135	70	5	105	40	140

**Розрахункові завдання**

1. Підприємство планує в плановому році виготовити товарної продукції на суму 300 тис. грн, надати послуг промислового характеру стороннім організаціям на суму 85 тис. грн, виготовити напівфабрикатів на 120 тис. грн, у тому числі 70 % для власної потреби, решта — для реалізації на сторону. На кінець року очікується зменшення залишків незавершеного виробництва на 12 тис. грн. За прогнозами залишки готової продукції на складах підприємства становитимуть: на початок року — 20 тис. грн; на кінець року — 30 тис. грн. Визначити товарну, валову та реалізовану продукцію підприємства в плановому році.

2. Підприємство щоквартально випускає продукцію на суму 1,5 млн грн. У I кварталі виробіток на одного працюючого становив 5500 грн. У II кварталі підприємство планує зменшити кількість працюючих на 30 чоловік



порівняно з I кварталом. На скільки відсотків має зрости виробіток на одного працюючого в II кварталі?

3. Розрахуйте середньорічну вартість основних виробничих фондів, якщо на початок року вона склала 40 млн. грн. Протягом року планується ввести нових основних фондів: у лютому - на 1 млн. грн., у квітні - на 1,5 та в грудні на 10 млн. грн. Протягом року буде ліквідовано основних фондів: в травні на 1 млн. грн. і в жовтні - на 1,5 млн. грн.

4. Середньорічна вартість основних виробничих фондів підприємства - 12 млн. грн. Річний випуск продукції 1,2 млн. од. продукції, величина валової продукції  $\rightarrow$  -3,6, товарної - 4 млн. грн. Визначте фондвіддачу в натуральному і вартісному вираженні (за валовою, товарною продукцією) та фондомісткість продукції.

5. Щомісяця підприємство випускає 120 тис. одиниць продукції, кожна з яких відпускається за ціною 400 грн. Середньорічна вартість основних виробничих фондів підприємства 14 млн. грн. Розрахуйте всі показники фондвіддачі.

6. Встановіть коефіцієнти екстенсивного, інтенсивного та інтегрального навантажень електродвигуна потужністю 50 кВт. Середньомісячний режимний фонд часу - 390 ч. За рік витрачено 157 тис. кВт ч.

7. Фондоозброєність праці робітника підприємства на початок періоду 14 тис. грн., на кінець - 23 тис. грн. Середньомісячна продуктивність роботи відповідно 74 і 70 одиниць продукції. Визначте відсоток зниження фондвіддачі.

8. Визначте вартість зносу машини, якщо її балансова вартість 270 тис. грн., Нормативний термін служби - 8 років, фактичний - 5 років.

9. Вартість агрегату 600 тис. грн., Термін служби його 5 років, ліквідаційна вартість 20 тис. грн. Розрахуйте, яка норма його амортизації?

10. Повна первісна вартість верстата 10,2 тис. грн., Термін служби 8 років. Витрати на модернізацію складуть 2,3 тис. грн., Витрати з демонтажу -

0,2 тис., ліквідаційна вартість верстата - 0,5 тис. грн. Визначте річну суму амортизаційних відрахувань і норму амортизації.

11. Вартість агрегату 35 тис. грн., річна продуктивність його 1500 одиниць продукції. У результаті здешевлення виготовлення агрегату відбулося зниження його вартості на 5 тис. грн. Визначте величину морального зносу першого роду, його річний випуск продукції підприємства 5400 одиниць.

12. За п'ятиріччя випуск продукції фірмою збільшився на 20 тис. грн., що склало 80% до базисного рівня, середньорічна вартість основних виробничих фондів зросла з 100 до 250 тис. грн., у тому числі за рахунок переоцінки на 14 тис. грн. Визначте загальні зміни фондомісткості продукції та зміну її за рахунок переоцінки.

13. У цеху машинобудівного заводу встановлено 100 верстатів. Режим роботи цеху двозмінний, в першу зміну працюють всі верстати, у другому - 50% верстатного парку. Розрахуйте коефіцієнт змінності роботи верстатів.

14. У поточному році було списано ОВФ на суму 60 млн. грн., вибуття фондів склало 4%. Визначте вартість ОВФ на початок і кінець року.

15. На початок року вартість ОВФ склала 160 млн. грн. Протягом року на підприємстві було введено в експлуатацію ОВФ на суму: у березні - на 2,1 млн. грн., липні - 1,3 млн. грн., листопаді - 5, 6 млн. грн. У квітні і грудні вибуло ОВФ відповідно на 1,2 і 1,8 млн. грн. Визначте середньорічну вартість ОВФ, їх вартість на кінець року, коефіцієнти вибуття і оновлення.

16. Визначте балансову вартість нематеріальних активів, що перебувають в експлуатації 4 роки, якщо їх первісна вартість дорівнює 8 млн. грн., річна норма амортизації - 18%.

17. Визначте амортизаційні накопичення за три роки по групі нематеріальних активів, термін корисного використання яких сім років, а первісна вартість 150 тис. грн.

18. Визначте балансову вартість основних фондів І групи на початок 2010 року, якщо їх балансова вартість на початок 2008 року становила 5 млн. грн., на капітальний ремонт у 2009 році було витрачено 1 млн. грн.

19. Визначте річні амортизаційні відрахування по витратах, пов'язаних з видобуванням корисних копалин, якщо початкова вартість таких витрат склала 6 млн. грн., річний видобуток - 3 млн. т, розрахунковий обсяг видобутку - 75 млн. т. У другому кварталі були здійснені витрати на дорозвідку корисної копалини в розмірі 0,5 млн. грн.

20. На початок базового року запаси шахтного поля склали 60 млн. т, балансова вартість спеціалізованих ОВФ - 4,5 млн. грн. У звітному році планується приріст запасів шахтного поля на 5,8 млн. т. Визначте потону ставку амортизаційних відрахувань в базовому та звітному періодах, якщо річний обсяг видобутку становить 2 млн. т.

21. Вартість агрегату 600 тис. грн., Термін його служби - 5 років, ліквідаційна вартість - 20 тис. грн. Визначте річну норму амортизації.

22. Фактичний час, відпрацьований видобувним комбайном на шахті у звітному році склав 7200 годин, в базовому - 5800 годин. Обсяг видобутку відповідно 352 і 196, 5 тис. т. Визначте екстенсивне завантаження обладнання по роках і зміну екстенсивного й інтенсивного завантаження.

23. Визначте фондоддачу, фондомісткість і фондоозброєність праці по шахті з річним видобутком 850 тис. т, якщо на 1.01 поточного року вартість ОВФ склала 3 млн. грн., на 1.06 - 3,2 млн. грн., на 1.08 - 3,5 млн. грн., на 1.01 наступного року - 3,4 млн. грн. Середньооблікова чисельність ВПП шахти 2950 чоловік, ціна для обліку валової продукції - 800 грн. Показники визначити в натуральній і вартісній оцінці.

24. У звітному році підприємству за рахунок організаційно-технічних заходів вдалося скоротити втрати робочого часу. Визначте показники екстенсивного навантаження обладнання в базисному і звітному роках, виходячи з даних таблиці, що наведено нижче. Режим роботи підприємства двозмінний, тривалість зміни - 8 годин.

Таблиця – Вихідні дані

Показник	Од. виміру	Базисний рік	Звітний рік
Обсяг товарної продукції	тис. грн./рік	20520	21830
Середньорічна виробнича потужність	тис. грн./рік	24723	24528
Фактичний час праці (в середньому на одиницю обладнання) за рік	год./(рік. облад.)	3190	3473
Втрати робочого часу на плановий ремонт обладнання	% від режимного фонду	12	8
Кількість вихідних та святкових днів за рік	дні	108	112

25. Виходячи з даних балансу наявності та руху основних фондів підприємства, визначте коефіцієнти їх ліквідації, придатності, абсолютну суму зносу на кінець року і коефіцієнт зносу.

Таблиця – Баланс наявності та руху основних фондів

Наявність на початок року	Надійшло у звітному році		Вибуло у звітному році		Наявність на кінець року	Наявність на 1.01 наступного за звітним роком за вирахуванням зносу (залишкова вартість)
	Всього	В т.ч. нових основних фондів	Всього	В т.ч. ліквідації		
250		600	200	150	280	3850

26. Використовуючи дані, наведені в таблиці, визначте, як змінилася фондоддача всіх основних фондів:

- 1) за рахунок віддачі активної частини їх;
- 2) за рахунок зміни структури основних фондів (частки активної частини в загальній їх вартості).

Таблиця – Вихідні дані

Показник	Одиниці виміру	Рік, що передус	Звітний рік	Зміна (+, -)	
				тис. грн.	%
Обсяг продукції за рік	тис. грн.	927	1189	+262	+28,3
Середньорічна вартість основних виробничих фондів	тис. грн.	600	680	+80	+11,3
в тому числі активної частини	тис. грн.	380	479,4	+99,4	+26,2
Фондовіддача всіх основних фондів	грн./грн.	1,545	1,749	+0,204	+13,2
Фондовіддача активної частини	грн./грн.	2,440	2,480	+0,040	+1,6
Частка активної частини в загальній вартості основних фондів	частка од.	0,633	0,705	+0,072	+11,4

27. Розрахуйте амортизаційні відрахування для автомобіля рівномірним і кумулятивним методами за роками його амортизаційного періоду та всього за весь нормативний термін служби. Дані для розрахунків наведені в таблиці

Таблиця – Вихідні дані для розрахунку амортизаційних відрахувань

Обладнання	Річна норма амортизації на	Балансова вартість,
	реновацію, %	тис. грн.
Автомобіль	20	40
Трактор	10	50
Верстат	6,7	80

28. Розрахуйте плановану на шахті величину фондівіддачі основних виробничих фондів в натуральному і вартісному вимірі, користуючись даними таблиці

Таблиця – Вихідні дані

Показники	Одиниці виміру	Планований рік
Видобуток вугілля	тис. т / рік	720
Ціна 1 т вугілля	грн.	25
Чисельність працюючих	чол.	1000
Вартість основних виробничих фондів на	млн. грн.	20
Планується ввести протягом року ОВФ: У лютому	млн. грн.	1

Планується погасити протягом року		
У травні	млн. грн.	1

29. Визначити суми щорічних амортизаційних відрахувань для устаткування, строк експлуатації якого — 6 років, первісна вартість — 420 тис. грн за умови, що застосовується:

- а) метод прискореного зменшення залишкової вартості;
- б) кумулятивний метод (цілих значень років, прискорений).

30. Первісна вартість верстату — 50 тис. грн. Згодом його виведено з експлуатації і реалізовано як металобрухт за 1 тис. грн. Річна норма амортизації — 15 %. Якою була б норма амортизації, якби строк служби верстата був подовжений на 2 роки? Амортизація проводилася прямолінійним методом.

31. У виробничому цеху встановлено й діють 60 верстатів. Трудомісткість виготовлення однієї деталі становить 0,4 нормо-год. Режим роботи — двозмінний, тривалість зміни — 8 год. У році 258 робочих днів. Регламентовані простоя верстатів становлять 5% номінального фонду часу. Коефіцієнт використання виробничої потужності — 0,85. Визначити річну виробничу потужність цеху та фактичну кількість виготовлених ним деталей.

32. Визначте вартість запасів матеріалу і проаналізуйте зміни в залежності від причин, що їх викликали, користуючись даними таблиці

Таблиця - Вихідні дані

Показники	Одиниця виміру	За планом	Фактично
Добова витрата	мЗ	130	132
Ціна одиниці матеріалу	грн.	10	12
Норма запасу матеріалу	дні	30	32

33. Підприємство реалізувало продукції в звітному кварталі на 100 млн. грн. при середніх залишках оборотних коштів 25 млн. грн. Визначте

прискорення оборотності оборотних коштів у днях і їх вивільнення за рахунок зміни коефіцієнта оборотності у плановому кварталі, якщо обсяг реалізованої продукції зростає на

10% при незмінній сумі оборотних коштів.

34. Розрахуйте, користуючись даними таблиці показники використання оборотних коштів підприємства: коефіцієнт оборотності, тривалість обороту, коефіцієнт закріплення і суми, що абсолютно і відносно вивільняються (або додатково залучаються) оборотних коштів.

Таблиця - Вихідні дані

Показники	Одиниця виміру	За планом за 1 квартал	Фактично за 1 квартал
Видобуток вугілля	тис. т / кв.	160	180
Витрата вугілля на власні	тис. т / кв	5	5
Ціна 1 т вугілля	грн.	20	20
Залишки оборотних коштів			
на 1 січня	тис. грн.	580	670
на 1 лютого	тис. грн.	595	690
на 1 березня	тис. грн.	600	700
на 1 квітня	тис. грн.	605	710

35. Визначте середній залишок оборотних коштів за квартал, якщо відомі їх залишки на: 1.01 - 38 тис. грн., на 1.02 - 27, на 1.03 - 30, на 1.04 - 33 тис. грн.

36. У поточному році мінімальний розмір майбутніх платежів склав 60,4 тис. грн., Одноденний фонд заробітної плати 10,07 тис. грн. Визначте розмір майбутніх платежів в планованому році, якщо величина одноденного фонду заробітної плати збільшиться на 1 тис. грн.

37. Визначте поточний складський запас лісових матеріалів, якщо вони поступають на підприємство через 18 днів, а середньодобовий витрата їх 15 м<sup>3</sup>.

38. Визначте приріст стійких пасивів по заробітній платі, якщо її фонд в IV кварталі планованого року складе 815 тис. грн., термін виплати заробітної плати 8 і 25 числа кожного місяця.

39. Норма запасу палива на підприємстві 12 днів; за кошторисом витрат на виробництво витрати на паливо в IV кварталі передбачені у розмірі 30 тис. грн. Визначити норматив запасу на паливо.

40. Визначити потребу підприємства в оборотних коштах наступного року, якщо відомо, що в звітному році обсяг реалізованої продукції цього підприємства становив 9,6 млн. грн при нормативі оборотних коштів 3 млн грн. У наступному році очікується збільшення обсягу реалізованої продукції на 20 % при скороченні тривалості обороту оборотних коштів на 4 дні.

41. Обсяг реалізації продукції за рік 45 млн. грн., Потреба в оборотних коштах 3 млн. грн. Визначте оборотність оборотних коштів в днях.

42. Визначте період одного обороту обігових коштів, якщо відомі: обсяг реалізації за квартал - 100 тис. грн., сума коштів, що беруть участь в обороті 25 тис. грн.

43. У першому кварталі підприємство реалізувало продукції на 250 тис. грн., Середні квартальні залишки коштів склали 25 тис. грн. У другому кварталі обсяг реалізації продукції збільшиться на 10%, а час одного обороту обігових коштів буде скорочено на 1 день. Розрахуйте: 1) коефіцієнт оборотності оборотних коштів і час одного обороту в днях в першому кварталі; 2) коефіцієнт оборотності оборотних коштів і їх абсолютну величину в другому кварталі; 3) вивільнення обігових коштів у результаті скорочення одного обороту оборотних коштів.

44. Визначте коефіцієнт завантаження оборотних коштів, якщо їх наявність 30 тис. грн., а обсяг реалізації - 450 тис. грн.

45. Яка сума вивільнення оборотних коштів, якщо фактичний оборот по реалізації за рік становить 48 млн. грн., оборотність в днях: планова - 24, фактична -22.

46. Визначте величину вивільнення оборотних коштів, якщо у звітному році фірма реалізувала продукції на 23 млн. грн., планом передбачено збільшити обсяг реалізації на 10%, а тривалість одного обороту оборотних коштів скоротити на 4 дні.



47. Визначте потребу в додаткових оборотних коштах, якщо відомо, що обсяг реалізації за планом 45 тис. грн., фактичний 48 тис. грн., середня сума нормованих оборотних коштів за рік за планом 8 тис. грн., оборотність в днях фактично на 1 день менше, ніж за планом.

48. Визначте абсолютну і відносну потребу в додаткових оборотних коштах, якщо відомо, що обсяг реалізації за планом 20 млн. грн., фактично - 21 млн. грн., тривалість одного обороту планова - 27 днів, фактична - 30 днів.

49. У звітному році підприємство виробило продукції на 45,6 млн. грн. На планований рік передбачено зниження обсягу реалізації на 1,5% при скороченні середньої тривалості одного обороту на 4 дні. Середні залишки оборотних коштів у звітному періоді склали 3,3 млн. грн. Визначте потребу в оборотних коштах у планованому році, абсолютне і відносне вивільнення (залучення) частини обігових коштів.

50. Визначте кількість оборотів і тривалість одного обороту оборотних коштів підприємства для наступних умов: оборотні кошти становили на 1 січня - 200 тис. грн., на 1 лютого - 250 тис. грн., на 1 березня 230 тис. грн., на 1 квітня -- 200 тис. грн. За три місяці було реалізовано 300 од. продукції за ціною 1000 грн. / од.

51. Обсяг реалізації продукції (у млн. грн.) склав: за 1-й квартал - 20; 2-й - 20; 3-й - 15; 4-й - 25. Середні залишки оборотних коштів (тис. грн.) склали: у 1-му кварталі - 1500; в 2-му - 2000; в 3-му - 3000; в 4-му - 1500. Визначте кількість оборотів і тривалість одного обороту оборотних коштів підприємства за рік.

52. Сума оборотних коштів підприємства на початок року становила 1,2 млн. грн., на кінець року - 1,4 млн. грн., вартість товарної продукції за рік - 16 млн. грн. Планом передбачено збільшення обсягу товарної продукції в натуральному виразі на 8%, зниження ціни продукції на 2%, скорочення тривалості обороту оборотних коштів на 3 дні. Визначте додаткову потребу або вивільнення оборотних коштів в абсолютному і відносному вираженні.

53. Фірма у звітному періоді повинна була реалізувати продукцію на загальну суму 1200 тис. грн. Оборотні кошти фірми становлять 150 тис. грн. Фактично було реалізовано продукції за даних оборотних коштах на суму 1320 тис. грн. Визначте суму вивільнення обігових коштів.

54. За рік заплановано видобути 13,5 млн. т корисної копалини. Режим роботи видобувного підприємстві безперервний. Питома витрата вибухової речовини (ВР) на 1 т видобутої корисної копалини склала 0,25 кг, ціна 1 кг ВР - 16 грн. Інтервал між постачання ВР - 15 днів, час транспортування - 7 днів, час пробігу розрахункових документів та їх оплати - 4 дні, час на підготовку і складування ВР - 1 день. Визначте норматив оборотних коштів на матеріали, якщо страховий запас дорівнює 3-добової потреби підприємства.

55. Для виробництва 1 т товарної руди витрачається 1,5 т сирової руди, собівартість 1 т товарної руди - 170,8 грн. Визначте норматив оборотних коштів для складського запасу при наступних умовах: виробнича потужність кар'єру - 15,6 млн. т, режим роботи перериваним з одним вихідним днем на тиждень, святкових днів у році - 10, норма запасу руди дорівнює 5-денного її випуску.

56. Корисна копалина видобувається відкритим способом. Обсяг непогашеної вскриші на початок року склав 17,5 млн. куб. м при собівартості розкривних робіт 65 грн./т. В планованому році передбачено добути 12,5 млн. куб. м вскриші при плановій собівартості 60 грн. / т. Протягом року заплановано погашення вскриші на суму 975 млн. грн. Визначте відповідний норматив оборотних коштів.

57. У звітному році підприємство реалізувало продукції на суму 280 тис. грн за наявності середньорічної суми оборотних коштів 60 тис. грн. У наступному році передбачається збільшити обсяги продажу на 15 %. На скільки днів та в який бік зміниться тривалість обороту оборотних коштів за умови незмінності суми обігових коштів?

58. Річний обсяг випуску продукції меблевим комбінатом — 350 тис. шт. виробів. Виробнича собівартість одного виробу — 375 грн. Тривалість виробничого циклу — 3 дні. У перший день виробничого циклу матеріальні витрати становлять 60 % собівартості. Визначити норматив оборотних засобів у незавершеному виробництві меблевого комбінату, якщо в році 360 робочих днів.

59. Розрахуйте продуктивність праці працівника комплексної прохідницької бригади на вихід, використовуючи наступні дані: обсяг робіт за місяць - 100 м; середня кількість виходів одного прохідника на місяць - 20; явочна чисельність прохідницької бригади - 40 м.

60. Визначте явочну чисельність електромонтерів по ремонтному обслуговуванню устаткування, якщо чисельність ремонтних одиниць обладнання - 50; норма часу на обслуговування однієї ремонтної одиниці в зміну - 0,5 години; коефіцієнт змінності роботи устаткування - 1,5; тривалість зміни - 7 годин.

61. Явочний складу робочих добувних ділянок - 100 чел. Розрахуйте обліковий склад працівників ділянки, якщо відомо: шахта працює 6 днів на тиждень, а робітник - 5; тривалість відпустки робітника - 40 днів; число святкових днів у році - 10; коефіцієнт, що враховує відсутність на роботі з поважних причин - 0,96.

62. Розрахуйте явочну чисельність робітників очисного вибою. Вихідні дані: плановий видобуток вугілля з лави за місяць - 1000 т; встановлена комплексна норма виробітку - 10 т / чел-зм; число робочих днів ділянки - 25; кількість змін по видобутку вугілля за добу - 3; плановий коефіцієнт виконання комплексної норми виробітку - 1,1

63. Розрахуйте продуктивність праці на вихід і за місяць, якщо щодоби приходять на роботу 45 чоловіка і здобувають 900 т на добу, КСС = 1,4 при 25 робочих днях в місяць.

64. Облікова чисельність працівників ділянки - 120 чол. За 25 робочих днів у місяці видобуто 15 тис. т вугілля. Середня тривалість відпустки одного робітника -48 днів. Розрахуйте продуктивність праці робітника на вихід.

65. На вихід у обліковому складі числяться 1400 підземних і 800 робочих поверхні. Обліковий склад більше явочного в 1,4 рази. За місяць було видобуто 120 тис.т. Розрахуйте продуктивність праці робітника з видобутку.

66. Продуктивність праці ГРОЗ ділянки - 32 тон/ особу-зміну. Яка продуктивність праці робітника очисних робіт, якщо частка ГРОЗ в загальній чисельності робітників склала 80%?

67. Місячний видобуток шахти 110 тис. т, середньооблікова чисельність робітників з видобутку 1600 чол., кількість відпрацьованих за місяць виходів 35200. Визначте місячну і змінну продуктивність праці робітника і трудомісткість робіт на 1000 т видобутку.

68. Встановіть трудомісткість на 1000 т видобутку вугілля в лаві, якщо місячний видобуток - 26500 т, облікова чисельність робітників 100 чол., середня кількість виходів одного робітника - 26.

69. Річний видобуток шахти 800 тис.т, число днів роботи в році - 305. Питома вага видобутку з очисних забоїв 90%, змінна норма виробітку робочого лави - 15 т, коефіцієнт її виконання - 1,05. Визначте явочну чисельність робочих очисних забоїв.

70. Визначте темпи підвищення продуктивності праці звітнього року в порівнянні з базовим методом умовних одиниць за даними, наведеними в таблиці

Показники	Найменування			Всього
	А	Б	В	
Базовий період				
1. Обсяг виробництва, тис од / міс	1,	2,	3,	
2.Трудомісткість, люд.-зм./міс	15	10	17	
3. Середня облікова, чол.	80	80	18	
Звітний період				
1. Обсяг виробництва, тис од / міс	1,	2,	3,	
2.Трудомісткість, люд.-зм./міс	14	10	18	
3. Середня облікова, чол.	80	80	18	

71. Визначте темпи зростання продуктивності праці в звітному періоді порівняно з базовим, використовуючи трудовий метод, якщо виробнича ситуація характеризується даними таблиці

Таблиця - Вихідні дані

Показники	Вид продукції	
	А	Б
Норма часу, люд.-зм./одиницю	6	3
Базовий період		
1.Обсяг виробництва, од. / міс.	120	60
2. Витрати праці, люд.-зм/міс.	550	150
Звітний період		
1.Обсяг виробництва, од. / міс.	130	200
2. Витрати праці, люд.-зм./міс.	560	450

72. Розрахувати обліковий штат робітників, якщо відомі: явочний штат 400 чоловік, кількість календарних днів у році 365, свят 10, загальних вихідних немає, вихідних днів робочого 104, відпускних - 54, коефіцієнт, що враховує невиходи на роботу з поважної причини, прийняти самостійно.

73. Розрахуйте продуктивність праці робітника з видобутку вугілля за місяць, якщо відомо, що добовий видобуток 3000 т, число виходів за місяць 12500. Число робочих днів за місяць 25, тривалість відпустки робочих 50 днів.

74. Явочний штат ГРОЗ шахти 400 чол., коефіцієнт облікового складу 1,4. Розрахуйте трудомісткість видобутку вугілля, виходячи з щодобового видобутку вугілля 2000т.

75. Визначте трудомісткість видобутку 1 т вугілля в умовах, коли обліковий склад робітників - 380 чол., КСП = 1,4, обсяг видобутку - 75 тис.т / міс при 25 робочих днях.

76. За місяць прохідниками шахти пройдено 870 м виробок. Щодоби виходили на роботу 150 чол. Визначте продуктивність праці на вихід і за місяць, якщо відпустка прохідника - 50 днів на рік, а шахта працює на безперервному режимі.

77. Плановий обсяг видобутку вугілля на шахті 550 тис. т / рік, середньооблікова кількість робітників з видобутку - 2100 осіб, середньомісячне число виходів одного робітника - 21. Визначте змінну і місячну продуктивність праці робітника і трудомісткість видобутку вугілля.

78. Визначте продуктивність праці на вихід робітника з видобутку, якщо добовий видобуток вугілля - 2 тис. т, коефіцієнт облікового складу - 1,4, обліковий штат робітників - 1120 чоловік.

79. Підприємство виробляє і реалізує свою продукцію, виконуючи три операції:

1-а - підготовка виробництва. Число зайнятих на ній працюють - 20 осіб в 2 зміни;

2-я - власне виробництво продукції - 100 осіб, що працюють в 3 зміни;

3-я - реалізація продукції - 10 - людей, що працюють в одну зміну.

У плановому періоді намічається знизити трудомісткість робіт на першій операції на 5%, на другий - на 10%. Визначте, на скільки відсотків підвищиться продуктивність праці в плановому періоді.

80. Трудомісткість одиниці роботи знизиться на 10%. Як при цьому зміниться продуктивність праці?

81. Розрахуйте показник місячної продуктивності праці при наступних вихідних даних: явочний штат робітників - 1500 чоловік, святкових днів у році - 10, підприємство працює на безперервної робочому тижні, відпустка робітника - 60 днів, невиходи з поважної причини - 4% від робочого часу, місячний обсяг продукції - 100 тис. т

82. Визначте продуктивність праці робітника з видобутку за зміну, якщо відомо, що трудомісткість робіт на 1000 т видобутку:

- робітників очисних вибоїв - 200 чол.-змін;

- робітників підготовчих вибоїв - 150 чол.-змін;

- робітників на внутрішахтном транспорті - 100 чол.-змін;

- робітників на утриманні та ремонті гірничих виробок - 150 чол.-змін;

- робочих на поверхні - 100 чол.-змін;

- на інших процесах - 150 чол.-змін.

83. Питома вага робочих очисних забоїв у складі чисельності робітників з видобутку вугілля складає 25%. Чисельність ГРОЗ скоротилася на 20%. Визначте, як при цьому змінилася продуктивність праці робітника з видобутку.

84. Фактичний видобуток вугілля на шахті склав 760 тис. т / рік. При цьому чисельність ПВП дорівнює 1345 чоловік, у тому числі робітників - 1190 чоловік (з них почасових 590 чоловік), ІТП - 136 осіб, службовців - 19 чоловік. Заплановано видобути 786 тис. т / рік, при цьому чисельність почасових збільшиться до 598 чоловік. Визначте зміну продуктивності праці працюючого.

85. Річний видобуток шахти становить 700 тис.т, число днів роботи підприємства у році - 353. Питома вага видобутку з очисних забоїв 95%, змінна норма виробітку ГРОЗ - 10 т, коефіцієнт виконання норм виробітку - 1,05. Визначте явочну чисельність робочих очисних забоїв.

86. Річний обсяг виробництва підприємстві — 2 млн одиниць продукції; трудомісткість виготовлення одного виробу — 0,4 нормо-год. Тривалість робочої зміни — 8 год. Обідня перерва триває 1 год, втрати часу на особисті потреби — 5% номінального часу зміни. В розрахунковому році 260 робочих днів, виконання норм виробітку планується в середньому на рівні 105 %. Визначити кількість робітників і промислово-виробничого персоналу підприємства, якщо робітнича категорія в ній становить 75 %.

87. Місячний оклад інженера — 550 грн. Протягом місяця він має відпрацювати 24 дні. Але оформив відпустку без збереження заробітної плати строком на 3 дні. За результатами роботи підприємства фондуматеріального заохочення в даному місяці інженеру має бути нарахована премія в розмірі 25 % фактичного місячного заробітку. Обчислити заробітну плату, нараховану інженерові за цей місяць.

88. У ливарному цеху працює 56 робітників-погодинників. Середній розряд працюючих — III, умови праці шкідливі. Доплати становлять 45 % тарифного заробітку. Визначити місячний фонд заробітної плати в цеху, якщо фонд робочого часу одного робітника становить 160 год на місяць. Годинна тарифна ставка I розряду в шкідливих умовах праці — 1,8 грн, тарифний коефіцієнт III розряду — 1,4.

89. Середньооблікова кількість промислово-виробничого персоналу (ПВП) на підприємстві у звітному році становила 230 чел. Товарна продукція підприємства за рік становить 4000 тис. грн. У плановому році обсяг товарної продукції має збільшитися на 18 %, а продуктивність праці — на 7 %. Визначити кількість ПВП, розраховану на плановий рік, а також рівень продуктивності праці у цих роках.

90. Бригада складається з чотирьох робітників. Місячний бригадний заробіток — 2800 грн. При цьому робітник I розряду відпрацював 180 нормо-год, II розряду — 152 нормо-год, два робітники IV розряду — по 160 нормо-год. Тарифні коефіцієнти відповідно: I розряду — 1,0; II розряду — 1,3; IV розряду — 1,8. Обчислити місячний заробіток кожного з членів бригади.

91. Протягом місяця згідно з графіком робітник IV розряду відпрацював 184 год і фактично виготовив 420 деталей. Норма часу на виготовлення однієї деталі — 30 хв. Годинна тарифна ставка робітника I розряду — 1,3 грн, тарифний коефіцієнт IV розряду — 1,8. За виконання місячного завдання робітникові нараховується премія в розмірі 20 % тарифного заробітку, а також 1,5 % за кожний відсоток перевиконання плану. Обчислити місячний заробіток, нарахований робітникові IV розряду за відрядно-преміальною формою оплати праці. У звітному році собівартість товарної продукції склала 450, 2 млн. грн., що визначило витрати на 1 грн. товарної продукції - 0,89 грн. У плановому році витрати на 1 грн. товарної продукції встановлені в розмірі 0,95 грн. Обсяг виробництва буде збільшений на 8%. Визначте собівартість товарної продукції планового року.



92. Собівартість товарної продукції підприємства в базисному періоді склала 380,5 млн. грн. У звітному періоді передбачається підвищити продуктивність праці на 6% і середню заробітну плату на 4%. Обсяг виробництва зросте на 8% при незмінній величині постійних витрат. Питома вага оплати праці в собівартості продукції - 23%, постійних витрат -20%. Визначте відсоток зниження собівартості і отриману економію під впливом зазначених факторів.

93. За звітними даними встановлена економія матеріалів за рахунок зниження норм на 8% і за рахунок зниження цін на 3%. Собівартість товарної продукції за звітом склала 120,6 млн. грн. Витрати за матеріалами - 80,80 млн. грн. Визначте вплив зазначених факторів на собівартість продукції.

94. Середньорічна вартість обладнання виробничої ділянки склала 20 млн. грн. Обсяг виробництва продукції - 800 тис. од. / рік, ціна одиниці - 30 грн. Виробнича потужність ділянки 1 млн. од. / рік. Річна норма амортизації обладнання - 24%. Потрібно визначити:

95. На скільки знизиться собівартість видобутку вугілля на шахті за рахунок скорочення витрат з управління виробництвом, якщо планова собівартість 500 грн./т, частка витрат з управління виробництвом 8%, індекс цих витрат 90%?

96. Частка заробітної плати в плановій собівартості видобутку 1 т вугілля становить 45%, планова собівартість 600 грн. /т, індекс зростання заробітної плати 108%, продуктивності праці 110%. Як зміниться собівартість видобутку 1 т вугілля?

97. Як змінилася планова собівартість видобутку 1 т вугілля, що дорівнює 780 грн./т, якщо фактичний індекс умовно-постійних витрат склав 107%, індекс зростання видобутку вугілля 112%, а частка умовно-постійних витрат у собівартості 35%?

98. Розрахуйте діляничну собівартість 1 т вугілля, якщо місячні витрати ділянки за матеріалами складають 40 тис. грн., із заробітної плати 70

тис. грн., по електроенергії 4 тис. грн. і по амортизації 9 тис. грн.

Середньодобовий видобуток вугілля 1200 т при 25 робочих днях в місяці.

99. Річний видобуток по шахті 0,6 млн. т, витрати на видобуток вугілля склали (млн. грн.): матеріали - 17,2, паливо - 0,8, електроенергія - 45, заробітна плата основна - 47, додаткова - 25, відрахування на соціальні страхування - 8, на медичне страхування - 3, амортизація - 15, інші витрати - 6. Визначте виробничу собівартість 1 т вугілля і собівартість з матеріальних витрат.

100. Розрахуйте елемент собівартості «Амортизація», якщо видобуток вугілля за місяць становить 80 тис. т, вартість активної частини основних фондів 65 млн. грн., річна норма амортизації 26%.

101. Однією з видобувних галузей промисловості за рік видобуто 740 млн. т корисних копалин, з них на власні потреби витрачено 1,5%. Середня собівартість 1 т товарної продукції 89 грн. Визначте валові витрати на товарну продукцію.

102. Планом передбачено збільшити обсяг видобутку з 750 до 900 тис. тонн / рік. Змінні витрати в собівартості становлять 356,7 грн./т, постійні - 478,3 грн./т. Визначте зниження собівартості одиниці продукції за рахунок збільшення обсягу видобутку.

103. Фактичний обсяг виробництва на підприємстві склав 800 тис. од., Планом передбачено довести його до 950 тис. од. Фактична собівартість одиниці продукції 727,5 грн., у тому числі умовно-постійні витрати 498,66 грн. Визначте відсоток зниження собівартості одиниці продукції за рахунок зростання обсягу виробництва і планову собівартість одиниці продукції при збереженні рівня умовно-постійних витрат.

104. Визначте зміни собівартості одиниці продукції, якщо фактична продуктивність праці в порівнянні з планом становить 110%, оплата праці - 105%, частка оплати праці у складі собівартості 50%, планова собівартість - 800 грн. /од.

105. Визначте зміни собівартості одиниці продукції, якщо очікується зниження норм витрат матеріалів на 5% при підвищенні цін на матеріали на 14%. Питома вага матеріалів у структурі собівартості 15%.

106. Виробнича собівартість 1 т вугілля - 815 грн. Норма витрати лісових матеріалів -  $25 \text{ м}^3 / 1000 \text{ т}$  видобутку, фактичний витрата склала  $27 \text{ м}^3 / 1000 \text{ т}$  видобутку. Питома вага видатків за матеріалами у складі собівартості - 11%. Ціна  $1 \text{ м}^3$  лісу - 335 грн. Визначте зміну собівартості за рахунок зміни споживання лісових матеріалів.

107. Місячний обсяг виробництва на ділянці - 18 тис. од. Місячна продуктивність праці робітника ділянки - 130,4 од. / чол. Середня заробітна плата одного робітника - 2830 грн. / міс. Фонд оплати праці інженерно-технічних працівників і спеціалістів ділянки - 395050 грн. Визначте собівартість одиниці продукції по ділянці по елементу «Витрати на оплату праці».

108. Запланована економія матеріалів за рахунок зниження норм їх витрачання на 5% і зниження цін на 6%. Собівартість товарної продукції склала 1,5 млн. грн. / рік, витрати на сировину і матеріали - 0,9 млн. грн. / рік. Визначте вплив даних факторів на зміну собівартості продукції.

109. Однією з видобувних галузей за рік видобуто 740 млн. т корисних копалин, з них на власні потреби витрачено 1,5%. Середня собівартість 1 т товарної продукції - 89 грн. Визначте валові витрати на товарну продукцію.

110. Постійні витрати підприємства - 210 млн. грн. за рік, середні змінні витрати - 346 грн. / од., обсяг виробництва - 500 тис. од. / рік. Норма прибутку в ціні становить 12% від витрат виробництва. Визначте, якою буде оптова ціна підприємства.

111. Собівартість одиниці продукції підприємства дорівнює 465 грн., норма прибутку - 12% від витрат виробництва, націнка на покриття витрат і створення прибутку постачальницько-збутових організацій - 10%, величина торгової націнки - 15%. Визначте:- оптову та відпускну ціну

підприємства;- відпускну ціну посередника;- роздрібну ціну одиниці продукції.

112. Підприємство може виготовляти нову продукцію в обсязі 1000 од./міс. Собівартість одиниці продукції - 500 грн. Торгово-збутова націнка - 25%. Поточна ціна на ринку встановилася на рівні 850 грн./од. Середня рентабельність інших товарів підприємства - 20%. Виріб - непідакцизний, попит на нього має місце. Необхідно визначити, чи доцільно починати випуск нового продукту.

113. Планом шахти встановлений обсяг реалізації вугілля - 800 тис. т / рік, планова ціна 1 т вугілля - 849,45 грн. Фактичний обсяг реалізації склав 820 тис. т / рік, при цьому зольність вугілля перевищила планову на 10,5%, вміст сірки на 0,2%, а вологість була нижче планової на 2,5%. Визначте відсоток виконання плану по реалізації продукції.

114. Залежність валових витрат підприємства (тис. грн.) від обсягу виробництва (тис. од.) має вигляд

$$VI \square 1,6254 * Q2 \square 20,342 * Q \square 1607,4$$

Плановий випуск продукції - 30 тис. од./міс. Розмір цільового операційного прибутку, необхідного для здійснення нормальної фінансово-господарської

діяльності підприємства, дорівнює 630 тис. грн./міс. Визначте рівень відпускної ціни підприємства, встановлений за умови забезпечення цільового прибутку.

115. Товар реалізується за ціною 30 грн./од., при цьому постійні витрати становлять 68 тис. грн./рік, перемінні - 24 тис. грн./рік. Підприємство планує отримати річний прибуток у розмірі 16 тис. грн. Яка кількість товару необхідно реалізувати за рік, щоб досягти поставленої мети?

116. Визначте мінімальний обсяг виробництва, який забезпечує беззбитковість підприємства. Як зміниться розмір беззбиткового обсягу виробництва, якщо, завдяки поліпшенню якості продукції, товар може бути реалізований за ціною 32грн./од. (за інших

рівних умов). Визначте беззбитковий обсяг виробництва за первісною ціною, якщо в результаті здійснення комплексу організаційно-технічних заходів підприємству вдалося зменшити умовно-постійні витрати до 50 тис. грн./рік.

117. Ціна виробу в 1 кварталі звітного року склала 200 грн./од., а у 2-му кварталі вона знизилася на 10%. Умовно-постійні витрати складають 2000 грн./міс., умовно- змінні - 60 грн./од. Потрібно визначити: який обсяг виробництва забезпечує його беззбитковість в 1 кварталі та зміну беззбиткового обсягу, зумовлене зниженням ціни на продукцію у 2-му кварталі, в абсолютному і відносному вираженні.

118. Що відбудеться з обсягом виробництва, що забезпечує беззбитковість, якщо у 2-му кварталі підприємство зменшує умовно-постійні витрати на 10% при збереженні ціни на рівні 1-го кварталу. Зробіть висновки.

119. Щомісяця підприємство виготовляє 60 тис. од. продукції при собівартості 80 грн./од. Умовно-постійні витрати у собівартості складають 70%. Ціна одиниці продукції - 116 грн. Визначте, при якому обсязі виробництва буде забезпечена беззбиткова робота підприємства.

120. Яким чином зміниться ціна 1 т вугілля, якщо в відвантаженому вугіллі зольність перевищує преїскурантну на 2%, волога на 3%, а вміст сірки вище на 0,3%.

121. Валові умовно-постійні витрати підприємства - 500 тис. грн., ціна одиниці продукції - 15 грн., середні умовно-змінні витрати - 5 грн./од. Визначте обсяг беззбиткового виробництва і витрати на виробництво при цьому обсязі.

122. 11. Визначте вартість валової і товарної продукції, якщо річний видобуток вугілля 900 тис. т, витрата на власні потреби 10 тис. т, зольність вугілля за планом -

14%, фактично - 13,4%, оптова ціна - 200 грн./т.

123. Річний видобуток шахти 1 млн. т, оптова ціна 840 грн./т, зольність: 16,6% - норма, 14,8% - фактично. Послуги промислового

характеру на сторону 7,8 млн. грн., Вартість капітального ремонту обладнання - 85 млн. грн. На власні потреби витрачається 5 тис. т вугілля власного видобутку. Визначте вартість *валової і товарної продукції*.

124. Випуск товарної продукції 1 млн. од. / рік, собівартість 1 од. продукції 120 грн./од., нормативна рентабельність виробництва 14%, ПДВ - 20%, вартість виробничих фондів 180 млн. грн. Витрати і прибуток постачальницьких організацій

42 млн. грн./рік. Визначте оптову та відпускну ціну підприємства і відпускну ціну посередника.

125. Шахта планує через 4 роки замінити механізований комплекс вартістю 19,4 млн. грн. Досягнуто домовленості з банком про відкриття накопичувального депозитного рахунку під амортизаційний фонд з розрахунку 17% річних. Скільки коштів підприємству треба перераховувати на цей рахунок щорічно, щоб до початку 5-го року зібрати достатню суму?

126. Шахті через 5 років необхідно розпочати підготовку нового горизонту, вартість якого визначена в 280 млн. грн. Яку суму підприємство має щорічно перераховувати на депозитний рахунок у банку «амортизаційний фонд» із розрахунку 16% річних, щоб до початку 6-го року зібрати достатню для фінансування проекту суму?

127. На шахті розроблений проект підготовки і обладнання нового очисного забою вартістю 43 млн. грн. Його впровадження забезпечить підприємству прибуток 30 млн. грн. щорічно протягом 5 років, амортизація обумовлених проектом основних фондів буде здійснюватися за цей же час за рівномірною шкалою, їх залишкова вартість 840 тис. грн. Можливий рівень прибутковості по альтернативних формах інвестування на момент аналізу становить 24%. Чи доцільно шахті реалізовувати цей проект, виходячи з його чистої сучасної вартості?

128. ПАТ «Вуглемаш» розглядає проект випуску нового вугільного комбайна. Очікується, що ціна комбайна складе 5,4 млн. грн., змінні витрати становитимуть 2,9 млн. грн. на один комбайн, постійні

витрати - 540 млн. грн. на рік. Сума інвестицій у нове обладнання, необхідне для випуску комбайна, за проектом визначена в 163,4 млн. грн. Протягом 5-ти років використання нового обладнання ця сума буде повністю амортизована за методом лінійної амортизації, його ліквідаційна вартість дорівнює 1,9 млн. грн. Необхідна ставка прибутковості по проекту складає 25%. ВАТ планує щорічно виробляти та реалізовувати 40 комбайнів. Чи доцільно схвалити такий інвестиційний проект за показником його чистої сучасної вартості?

129. Шахта планує підготувати новий горизонт протягом 3 років. У перший рік його підготовки капітальні вкладення складуть 40 млн. грн., у другій 46 млн. грн., в третій 44 млн. грн. З третього року починається експлуатація нового горизонту протягом 5 років. Амортизація капітальних гірничих виробок нового горизонту і встановлених на ньому машин і обладнання буде здійснюватися за ці 5 років за рівномірною шкалою, зниження витрат виробництва складе щорічно 17 млн. грн. Визначте доцільність реалізації проекту по індексу рентабельності, не враховуючи податки, якщо необхідна ставка прибутковості становить 23% річних.

130. Визначте економічно доцільний варіант проекту запланованого підприємством технічного переозброєння виробництва за показником його індексу рентабельності. Розглядаються альтернативні варіанти капітальних вкладень, які відрізняються розміром, характером розподілу і величиною надходження зворотних грошових потоків по роках здійснення проектів, що наведені в таблиці. Коефіцієнт дисконтування прийміть рівним 0,18.

<b>Показники</b>	<b>Варіан</b>	<b>Варіант 2</b>
<b>Інвестиційні витрати, тис. грн.</b>		
1-й рік	2300	1500
2-й рік	3200	1400
3-й рік	1300	3600
<b>Зворотний грошовий потік, тис.</b>		
4-й рік	3200	2950
5-й рік	4800	4900
6-й рік	5400	4740

7-й рік	4400	4240
---------	------	------

131. Промисловому підприємству через 4 роки необхідно розпочати реконструкцію, вартість якої визначена в 122 млн. грн. Яку суму підприємство повинне перераховувати щорічно на спеціальний рахунок у банку «амортизаційний фонд» із розрахунку 17% річних, щоб до початку 6-го року зібрати суму, достатню для фінансування реконструкції?

132. Оснащення на шахті нового очисного забою механізованим комплексом і конвеєрним транспортом до ухилу вимагає 190 млн. грн. капітальних вкладень, які можуть бути профінансовані на умовах кредиту. При роботі цього комплексу на шахті досягається прибуток 33 млн. грн. щорічно протягом 4 років, за цей час введені машини будуть амортизовані за рівномірною шкалою без залишкової вартості. Оцініть прийнятність такої інвестиції методом чистої поточної вартості за умови, що ставка банківського відсотка по кредиту складає 24% річних.

133. На підприємстві розроблений проект реконструкції цеху в 2-х варіантах. Рух грошових потоків у відповідності з цими варіантами наведено в таблиці Таблица - Вихідні дані

Роки	Рух грошових потоків по роках, тис. грн.	
	1 варіант	2 варіант
Інвестиції		
1	2400	3600
2	4040	3410
Обумовлені проектом зворотні грошові потоки		
3	3710	4100
4	3890	3220
5	2440	3300
6	2600	2830

Який з цих варіантів реконструкції більш прийнятний за показником індексу рентабельності, якщо підприємство для його фінансування залучає інвестиційні кошти з оплатою 26% на рік?

134. Розглядаються два проекти технічного переозброєння за депозитної ставки 10%.



1-й проект. Загальні капіталовкладення - 200 млн. грн., Період реалізації проекту - 5 років, розподіл вкладень по роках: 1 рік - 10%, 2-й - 15%, 3-й - 25%, 4-й - 20%, 5-й - 30%.

2-й проект. Загальні капіталовкладення - 200 млн. грн., Період реалізації проекту - 5 років, розподіл вкладень по роках: 1 рік - 20%, 2-й - 30%, 3-й - 10%, 4-й - 15%, 5-й - 25%.

Визначте, який проект є більш ефективним.

135. Розрахуйте приведені до моменту закінчення будівництва капітальні вкладення. якщо їх величина по кошторису складає 600 млн. грн., а по роках будівництва кошти розподілені наступним чином (у% до загальної суми): 1-й рік - 20%, 2-й рік - 45%, 3-й рік - 35%. Депозитна ставка становить 10%.

136. У результаті інвестицій очікуються наступні надходження: наприкінці 1-го року - 100 млн. грн., 2-го року - 150 млн. грн., 3-го року - 120 млн. грн., 4-го року - 200 тис. грн. Яка сьогоднішня вартість всіх цих доходів, якщо гроші приносять 10% річних?

137. Через два роки необхідно забезпечити отримання 10 млн. грн. Скільки необхідно інвестувати сьогодні при процентній ставці 9% річних?

138. Щорічно в банк вкладають по 10 тис. грн. під 9% річних. Яка сума утворюється на рахунку через 15 років?

139. Фірма через 5 років планує накопичити прибуток в загальній сумі 600 млн. грн. Визначте величину щорічних платежів в банк, якщо банківський відсоток становить 20%.

140. Керівництво підприємства прогнозує придбати нове обладнання вартістю 100 млн. грн., яке щорічно буде приносити прибуток у розмірі 30 млн. грн. протягом 10 років. Визначте, чи не буде більш вигідно помістити ці гроші в банк під 12% річних.

141. Підприємство має намір придбати обладнання за ціною 300 млн. грн. Термін експлуатації обладнання 10 років, залишкова вартість - нульова,

економія поточних витрат складе 60 млн. грн. Банківський відсоток прийняти рівним 10% річних. Визначте поточну вартість проекту і рентабельність таких вкладень методом анuitету.

142. Розглядається пропозиція інвестувати сьогодні 10 млн. грн. на строк 5 років за умови отримання щорічного прибутку в розмірі 2 млн. грн. Після закінчення 5 років виплачується 3 млн. грн. додатково. Чи доцільна така інвестиція, якщо можна депонувати гроші під 12% річних? Яка сума утворюється в банку через 5 років?

143. Компанія ухвалила рішення зміцнити свої позиції на ринку, змінивши технологію виробництва продукції. Для цього необхідні інвестиції в сумі 500 млн. грн. Рух грошових потоків відповідно до проекту наведено в таблиці. Визначте чисту дисконтовану вартість проекту і термін його окупності при ставці дисконтування 15%

Таблиця - Вихідні дані

Роки	Рух грошових потоків по роках, млн. грн.
Інвестиції	
1	120
2	220
3	160
Обумовлені проектом зворотні грошові потоки	
4	220
5	230
6	216
7	360
8	360
9	400
10	350

147. Оцінити економічну ефективність проекту за умови, що виробляються одноразові капітальні вкладення в розмірі 655 млн. грн., а очікуваний прибуток за роками (починаючи з кінця першого року отримання зворотних грошових потоків), представлено в таблиці. Ставку дисконтування прийняти в розмірі 20%.

Таблиця - Вихідні дані

Рік	Платежі з інвестицій, млн. грн.	Прибуток від інвестицій, млн. грн.
0	655	
1		136
2		161
3		186
4		155
5		122
6		136
Усь	655	896

148. Обсяг виробництва продукції за рік 700 тис. од., собівартість 700 грн./од., Оптова ціна 900 грн./од. Який річний прибуток і рівень рентабельності продукції?

149. Кожна тонна вугілля приносить шахті балансовий прибуток у розмірі 200 грн./т. Річні платежі склали 120 млн. грн. За рік видобуто 1,2 млн. т вугілля. Який розрахунковий прибуток шахти?

150. На підприємстві собівартість одиниці продукції планувалася в разі мере 720 грн./од., Фактична собівартість склала 708 грн./од. Як змінився рівень рентабельності продукції?

151. Вартість основних виробничих фондів шахти на початок року 1200 млн. грн., середньорічний введення їх 200 млн. грн., вибуття - 08 млн. грн. Середні квартальні залишки оборотних коштів (у млн. грн): у 1-му кварталі - 100, у 2-му - 150, в 3-му - 120, в 4-му - 250. Річна балансовий прибуток підприємства - 250 млн.

грн. Визначте рівень рентабельності шахти.

152. Собівартість видобутку 1 т вугілля становить 760 грн./т. Визначте, яка величина прибутку повинна бути включена в розрахункову ціну 1 т вугілля, щоб рентабельність видобутку була 30%?

153. Визначте величину балансового прибутку шахти за рік, якщо від реалізації товарної продукції отримано 130 млн. грн. прибутку, від іншої реалізації - 20 млн. грн. Позареалізаційні доходи за рік - 8 млн. грн., збитки - 12 млн. грн.

154. Розрахуйте рівень рентабельності шахти, якщо її прибуток становить 1,2 млн. грн. за рік, середньорічна вартість основних виробничих фондів 160 млн. грн., нормованих оборотних коштів - 16 млн. грн.

155. Шахта добула за рік 1400 тис. т вугілля і реалізувала їх за ціною 850 грн./т, при цьому витрати її склали 2030 млн. грн. /рік. Визначте річний прибуток шахти.

156. Собівартість видобутку 1 т вугілля - 800 грн./т. Визначте, яка величина розрахункової ціни забезпечить рівень рентабельності його видобутку 20%?

157. Собівартість 1 т вугілля 700 грн./т, в тому числі по елементу «амортизація»- 200 грн./т. Прибуток у розрахунковій ціні 1 т вугілля становить 140 грн./т і розподіляється таким чином: ФРП - 30%; ФСР - 25%; ФМП-20%. Визначте величину фонду накопичення шахти, якщо річний видобуток шахти 600 тис. т.

158. Річний обсяг виробництва продукції 700 тис. од., собівартість одиниці продукції - 620 грн., оптова ціна одиниці - 670 грн. Визначте рівень рентабельності продукції?

159. У звітному році витрати з реалізованої продукції склали 12 млн. грн. Рівень прибутковості продукції - 20%. Частка постійних витрат - 60%. Рентабельність капіталу -20%. У наступному році підприємство планує збільшити прибуток на 800 тис. грн. Додатковий приріст капіталу планується в розмірі 400 тис. грн. Визначте в наступному році: рівень рентабельності продукції, рівень рентабельності капіталу.

160. Вартість основних виробничих фондів підприємства на початок року 79 млн. грн., Середньорічний введення ВПФ - 7 млн. грн., Вибуття - 6 млн. грн. Середні квартальні залишки оборотних коштів (у млн. грн): у 1-му кварталі - 7, у 2-му - 5, у 3-му - 8, в 4-му - 8. Річний балансовий прибуток підприємства - 3,6 млн. грн. Визначте рівень рентабельності виробництва.

161. Річний прибуток шахти після реконструкції склав 25 млн. грн. Витрати на реконструкцію - 21 млн. грн., Термін відпрацювання запасів, що залишилися 12 років. Визначте економічну ефективність реконструкції шахти і зробіть висновок про її доцільність.

162. Визначте термін окупності капітальних вкладень, якщо їх величина в базовий варіант склала 280 млн. грн., собівартість одиниці продукції - 550 грн., річний випуск - 700 тис. од. Витрати на оновлення виробництва складають 260 млн. грн., собівартість при цьому знижується до 520 грн./од, а річний випуск зростає до 1,5 млн. од.

163. Чиста виручка від реалізації продукції становить 500 тис. грн, витрати на виробництво і збут продукції — 390 тис. грн, прибуток від реалізації матеріальних цінностей — 14 тис. грн, збитки від позареалізаційних операцій — 4 тис. грн. Визначити балансовий прибуток і рівень рентабельності реалізованої продукції.

164. Визначити оптову ціну виробника та роздрібну ціну на одиницю підакцизної продукції, якщо відомо, що виробнича собівартість її становить 42,5 грн, позавиробничі витрати — 10% виробничої собівартості, планова рентабельність за повною собівартістю — 15 %. На кожну 1000 одиниць такої продукції нараховується сума акцизів у розмірі 15200 грн. Податок на додану вартість — 20 %, націнка торговельних організацій — 3% відпускної ціни без ПДВ.

165. Балансовий прибуток підприємства — 240 тис. грн, прибуток від позареалізаційних операцій — 60 тис. грн, прибуток від реалізації матеріальних цінностей — 25 тис. грн. Собівартість реалізації продукції — 700 тис. грн. Розрахувати рентабельність реалізованої продукції.

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Про підприємство: Закон України від 27.02.91 // Нові закони України. - К., 1991.
2. Про внесення змін до закону України „Про оподаткування прибутку підприємств”: Закон України від 22.05.1997 // Галицькі контракти. - 1997. - №26.
3. Грузинов В.П. Экономика предприятия. - М., 1998.- 531с.
4. Економіка підприємства: Підручник / За ред. С.Ф. Покропивного. - Вид. 3-є, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2003. - 652с.
5. Экономика предприятия: Учебное пособие / Под общ. ред. Л.Г. Мельника. - Суммы: ИТД «Университетская книга», 2002. - 632с.
6. Економіка підприємства. Зб. практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник / СФ. Покропивний, Г.О. Швиданенко, О.С. Федонін та ін.; за ред. СФ. По кропивного. - К.: КНЕУ, 2000. - 328с.
7. Мних Є.В. Економічний аналіз на промисловому підприємстві. - К., 1996.
8. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. - Минск, 1998.
9. Бень Т.Г. Основи цінової політики і ціноутворення в промисловості. - Дніпропетровськ, Дме тау,1997.-151с.
10. Гвоздева Т.М., Ігнашкіна Т.Б., Сомова Л.І. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 2: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009 - 108 с.
11. Савчук В.П. Оценка эффективности инвестиционных проектов: - Учеб. Пособие.- Днепрпетровск: ГМетАУ, 1988 – 211 с.

## Шкала оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Поточний контроль навчальної діяльності студентів здійснюється під час практичних завдань. Він включає: експрес-опитування, врахування активності студентів під час практичного заняття. Також до цього виду оцінювання відносяться: задавання проблемних питань під час практичного заняття, прийняття участі в обговоренні питань та розв'язуванні задач.

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A(відмінно)	90-100	Відмінно (зараховано)
B(дуже добре)	82-89	Добре  (зараховано)
C (добре)	75-81	
D(задовільно)	67-74	Задовільно  (зараховано)
E(достатньо)	60-66	
FX(незадовільно) з можливістю повторного складання	35-59	Незадовільно  (незараховано)
F(незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	1-34	

Студенти, які набрали за результатами вивчення курсу необхідну кількість балів ( $\geq 60$ ), отримують оцінку відповідно до набраного рейтингу;

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг з кредитного модуля менше 60 балів, зобов'язані скласти екзамен. Максимальна кількість балів за екзамен складає 25 (тобто 25 відсотків від загальної кількості балів).

### Форми контролю

У процесі контролю рівня сформованості компетентностей студентів використовуються такі його форми: індивідуальний, груповий, фронтальний, комбінований; самоконтроль; взаємоконтроль.

### Критерії оцінювання знань студентів

<b>Рівні компетентності</b>	<b>Критерії оцінювання</b>	<b>За 100-бальною</b>
Низький (недостатній)	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, викладає його фрагментарно.	1-49
Середній (репродуктивний)	Студент дає неповну відповідь на запитання, володіє матеріалом на репродуктивному рівні, здатний відтворити значну його частину, робить спроби	50-69
Достатній (конструктивний)	Студент дає досить повну відповідь на поставлені запитання з незначними неточностями. Певною мірою володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його при виконанні практичних завдань. Розв'язує практичні завдання в стандартних	70-89
Достатній (творчий)	Студент дає вичерпну відповідь на запитання, виявляє ґрунтовні теоретичні знання та уміння застосовувати їх у різноманітних педагогічних ситуаціях. Може наводити переконливі оригінальні приклади з практики для	90-100



## Критерії оцінювання знань студентів за результатами екзамену

Критерії оцінювання	За 100-бальною
Частково та поверхово розкриті лише окремі положення питання і допущені при цьому певні суттєві помилки, котрі значно впливають на загальне розуміння питання; поверхово, з помилками визначені ті чи інші поняття або	0-5
Правильно визначено сутність питання. При цьому недостатньо або поверхово розкрито більшість його окремих положень, існують окремі помилки, які частково впливають на загальне розуміння проблеми; частково і	5-15
правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання; правильно, але не повністю дали визначення поняття або поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення;	15-25
Правильно визначено сутність питання, але розкрито його не повністю, з незначними помилками; правильно, але лише частково визначено те чи інше	25-30
В цілому розкрито теоретичне питання, однак не повно і з деякими неточностями. При цьому не використано на достатньому рівні обов'язкову літературу; повністю розкрито сутність поняття, подано його чітке	30-35
Повно та ґрунтовно розкрито теоретичні питання, при цьому використана не лише обов'язкова, а й додаткова література; повністю розкрито сутність понять, подано його чітке визначення або проаналізовано і зроблено	35-40